

## Nr 14

**Trafikutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:67 om lag om ändring i lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m. m. jämte motioner**

**Propositionen**

I propositionen 1975:67 har regeringen (kommunikationsdepartementet) föreslagit riksdagen att *dels* antaga inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring av lagen om stängselskyldighet för järnväg m. m., *dels* godkänna de riktlinjer för handläggningen av frågor rörande stängselskyldigheten som departementschefen angett i protokollet över regeringsärenden.

I propositionen läggs fram förslag om reglering av ansvaret för att hålla stängsel utmed järnväg till skydd för allmänheten. Enligt förslaget ankommer det på kommunen att inom sitt område bestämma var stängsel skall finnas, hur det skall utformas och i vilken omfattning tillsyn och underhåll skall ske. Det praktiska arbetet med uppsättning, tillsyn etc. skall utföras av järnvägens innehavare. Kostnaderna – vilka f. n. normalt i sin helhet belastar vederbörande kommun – föreslås delas mellan vederbörande kommun och järnväg så att kommunen svarar för 90 procent av kostnaderna och järnvägen för 10 procent. I fråga om stängsel vid stations- eller bangårdsområden skall dock kostnaderna fördelas lika.

Det föreslås vidare att en särskild nämnd skall inrättas för prövning av vissa frågor som hänger samman med stängslens uppsättning m. m. Nämnden skall bl. a. ha till uppgift att avgöra frågor i anslutning till kostnadernas fördelning, om inte överenskommelse i dessa frågor kan träffas mellan järnvägen och kommunen.

Den föreslagna regleringen avses inte bli tillämplig på befintliga stängsel.

Det förordas att ifrågavarande bestämmelser inarbetas i lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m. m.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1976.

**Lagförslaget**

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

**Förslag till****Lag om ändring i lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m. m.**

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m. m.

*dels att 9 § skall upphöra att gälla,*

*dels att i 2 och 7 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",*

*dels att i lagen skall införas sex nya paragrafer, 10–15 §§, av nedan angivna lydelse,*

*dels att i lagen skall införas närmast före 1 § ny rubrik som lyder "Stängsel till skydd för större hemdjur" och närmast före 11 § ny rubrik av nedan angivna lydelse.*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 §**

*Stängselskyldighet enligt 1 § föreligger ej om stängsel skall hållas enligt 11 §.*

**Stängsel till skydd för allmänheten****11 §**

*I fråga om järnväg som är avsedd för allmän trafik beslutar kommun efter samråd med järnvägens innehavare i den mån det är påkallat från allmän synpunkt att stängsel inom kommunens område skall hållas utmed järnvägen till skydd för personer som bo eller uppehålla sig intill denna.*

*Järnvägens innehavare är skyldig att anordna, tillse och underhålla stängsel i enlighet med kommunens beslut.*

*Skyldighet som avses i andra stycket föreligger dock ej, om hinder häremot möter av hänsyn till järnvägens drift eller på grund av annan särskild omständighet.*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 12 §

*Kostnad för anordnande, tillsyn och underhåll av stängsel betalas till nittio procent av kommunen och tio procent av järnvägens innehavare. I fråga om stängsel vid stations- eller bangårdsområde skall dock kostnaden fördelas lika.*

## 13 §

*Fråga som avses i 11 § tredje stycket eller 12 § prövas av stängselnämnden, om kommunen och järnvägens innehavare ej kunna enas.*

*Utan hinder av att nämnden avgjort fråga som avses i första stycket får kommunen eller järnvägens innehavare begära att nämnden på nytt skall pröva frågan, om ändrade förhållanden inträtt efter nämndens beslut eller eljest särskild omständighet föranleder att frågan omprövas.*

*Mot nämndens beslut får talan ej föras.*

## 14 §

*Stängselnämnden består av ordförande och två andra ledamöter. För ledamöterna skola finnas ersättare. Ordföranden och ersättaren för denne skola vara lagfärna och erfarna i domarvärv. Ledamöter och ersättare förordnas av regeringen för viss tid.*

## 15 §

*Parterna skola till lika delar ersätta statsverket för nämndens kostnader i visst ärende.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976. Bestämmelserna i 11–15 §§ gäller dock ej i fråga om sådant stängsel som satts upp före ikraftträdandet.

## Motionerna

I motionen 1975:2052 av herr Strömberg i Botkyrka (fp) hemställs att riksdagen beslutar att kostnaderna för anordnande, tillsyn och underhåll av stängsel vid järnväg skall till lika delar betalas av kommunen och järnvägens innehavare.

I motionen 1975:2084 av herr Börjesson i Falköping m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar 1. att 12 § i lag om ändring i lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m. m. får följande lydelse: Kostnad för anordnande, tillsyn och underhåll av stängsel vid järnväg samt vid stations- eller bangårdsområde fördelas lika mellan kommunen och järnvägens innehavare. 2. att det skall ankomma på stängselnämnden att avgöra huruvida det skall falla på kommunen att svara för uppsättning, tillsyn etc. av här ifrågakommande stängsel.

## Utskottet

I propositionen erinras om att de stängsel utmed järnväg, som finns i dag, till övervägande del satts upp och bekostats av resp. kommuner. Det anses enligt departementschefen naturligt att stängselfrågan i första hand ses som en kommunal angelägenhet. Behovet av skyddsstängsel synes departementschefen i de flesta fall ha föranletts av att nya bostadsområden vuxit upp intill järnvägarna. I linje härmed föreslås att kommunerna får rätt att besluta om var stängslen skall sättas upp och hur de skall utformas. När det gäller kostnadsansvaret bör emellertid enligt departementschefens mening också järnvägen bära en viss del. Som motivering härför anges att järnvägen allmänt sett i viss mån skyddas från skadegörelse på banan. Det anses också givet att järnvägsdriften kan störas av att järnvägsområdet beträds av obehöriga. Departementschefen anser därför att i första hand kommunen men i viss utsträckning även järnvägen bör ha del i kostnadsansvaret. Starka praktiska skäl talar enligt propositionen för en schablonmässig bestämning så att kostnaderna alltid fördelas med bestämda andelar mellan berörda parter. För en sådan ordning anses också tala att det här är fråga om kostnader av förhållandevis ringa omfattning.

Departementschefen föreslår att kostnaderna för uppförande, tillsyn, underhåll och förnyelse av stängsel, som är påkallad från allmän synpunkt till skydd för allmänheten, delas upp mellan vederbörande kommun och järnvägens innehavare så att kommunen svarar för 90 procent och järnvägen för 10 procent. När det gäller stängsel vid stations- eller bangårdsområden där stängsel ofta i påtaglig utsträckning motiveras av behovet att skydda järnvägens drift föreslås dock att kostnaderna delas lika.

Utskottet anser sig böra godta departementschefens förslag i denna del. Härav följer att utskottet ej är berett tillstyrka yrkandet i motionerna 2052 och 2084 att kostnaderna i fråga i samtliga fall skall delas lika.

Skulle däremot i framtiden ändrade förhållanden uppstå på grund av den tekniska utvecklingen av järnvägens drift som kräver utökad stängselskyldighet förutsätter utskottet dock att frågan om kostnadsfördelningen upptas till förnyad prövning.

Enligt propositionen bör järnvägens innehavare ansvara för det praktiska arbetet med uppsättning, tillsyn och underhåll av stängslen. I motionen 2084 hemställs att det skall ankomma på den s. k. stängselnämnden att avgöra om kommunen skall vara ansvarig härför. Med anledning härav vill utskottet erinra om att förslaget inte reser hinder mot att en kommun, som så önskar, själv tar på sig arbetet i fråga. Att låta stängselnämnden avgöra denna fråga finner utskottet däremot mindre lämpligt varför motionen avstyrks i förevarande del.

Vad departementschefens förslag i övrigt innehåller har ej gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1975:2084, yrkandet 2,
2. med avslag på motionerna 1975:2052 och 1975:2084, yrkandet I, antager det i propositionen 1975:67 framlagda förslaget till lag om ändring av lagen om stängselskyldighet för järnväg m. m.,
3. godkänner de riktlinjer för handläggningen av frågan rörande stängselskyldigheten som departementschefen angett i protokollet över regeringsärenden.

Stockholm den 24 april 1975

På trafikutskottets vägnar  
SVEN GUSTAFSON

*Närvarande:* herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Lindahl i Lidingö (s), Persson i Heden (c), Hjorth (s), Hugosson (s), Håkansson i Rönneberga (c), Clarkson (m), Östrand (s), Stjernström (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Johansson i Hållsta (c), fru Swartz (fp), herr Johansson i Vrångebäck (m) och fru Sandéhn (s).

**Reservation**

av herrar Persson i Heden, Håkansson i Rönneberga, Stjernström och Johansson i Hållsta (samtliga c) som anser att

*dels* det avsnitt i utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "delas lika" bort ha följande lydelse:

Utskottet är ej berett att godta departementschefens förslag i denna del. Det måste anses vara av stor betydelse för järnvägstrafiken att järnvägsområdet är inhägnat till skydd mot olyckor och skadegörelse. Ett stängsel är väsentligt för främjandet av trafikens framkomlighet och säkerhet. Kostnadsfördelningen bör därför i stället ske enligt de grunder som förordas i motionerna 2052 och 2084. Järnvägen och kommunen bör sålunda dela kostnaderna lika. Utskottet vill erinra om att detta är den fördelning som Svenska kommunförbundet förordat.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. med anledning av motionerna 1975:2052 och 1975:2084, yrkandet 1, och med avslag på propositionen 1975:67 i förevarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring av lagen om stängselskyldighet för järnväg m. m. samt antar lagförslaget i övrigt,